

**J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui
Valstybinei lietuvių kalbos komisijai**

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ORGANIZACIJŲ PAREIŠKIMAS

Dėl diskriminavimo rašant vardus ir pavardes asmens dokumentuose

2017 m. rugsėjo 6 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seime įregistruotas dar vienas (M.Puidoko) alternatyvus asmens vardo ir pavardės rašymo dokumentuose įstatymo projektas XIIIIP-102. Juo siekiama suteikti teisę originalius vardus ir pavardes rašyti lotyniško pagrindo rašmenimis asmens dokumentuose: a) kai užsienietis įgyja Lietuvos pilietybę, b) sudarius santuoką su užsieniečiu ir paėmus jo pavardę, c) vaikui, kurio vienas iš tėvų yra užsienietis ir yra gavęs jo pavardę.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras (LŽTKC) atkreipia įstatymo leidėjo dėmesį, kad minėtas projektas XIIIIP-102, kaip ir grupės Seimo narių parengtas projektas XIIIIP-535, yra diskriminacinio pobūdžio, nes pažeidžia piliečių lygybės principą - Konstitucijos 29 straipsnis skelbia *<įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl ... rasės, tautybės, kalbos, kilmės, ... ar pažiūrų pagrindu>*.

Pirmuoju atveju projektas XIIIIP-102 suteikia privilegiją užsienio kilmės piliečiams, sudariusiems santuoką su užsieniečiais ir paėmusiems jų pavardę bei vaikams, kurių vienas iš tėvų yra užsienietis ir yra gavęs jo pavardę. Antruoju atveju projektas XIIIIP-535 privilegijuoja vieną tautinių mažumų grupę, diskriminuodamas kitas Lietuvos (rusų, baltarusių, žydų, totorių, karaimų ir kt.) tautinių mažumų grupes.

Atkreipiame dėmesį, kad dabartinis vardų ir pavardžių rašymas Lietuvos Respublikos asmens dokumentuose *status quo* nepažeidžia jokių žmogaus teisių ir tarptautinių Lietuvos įsipareigojimų (*EŽTT 2004-12-07 byloje Mentzen (Mencena) prieš Latviją, peticijos Nr. 71074/01, EŽTT 2011-05-12 sprendimas Runevič-Vardyn byloje Nr. C-391/09*). Nei Europos žmogaus teisių teismo (EŽTT) sprendimai, nei kuri nors tarptautinė žmogaus teisių institucija nereglamentuoja vietinių (nacionalinių) teisėkūros iniciatyvų ar jas teiktų LR Seimo nariai Puidokas, G.Kirkilas bei I. Šiaulienė, ar Vyriausybė ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Niekas neįpareigoja Lietuvos valstybę keisti nusistovėjusią vardų ir pavardžių asmens dokumentuose rašymo tvarką. Tačiau priimant naujus arba keičiant galiojančius nacionalinius teisės aktus nebus toleruojamos jokios diskriminacinės nuostatos teikiančios privilegijas kuriai nors visuomenės grupei dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Šiuo atveju nekyla abejonių, kad priėmęs siūlomas įstatymo pataisas pagal bet kurį iš nurodytų projektų (XIIIIP-102 ar XIIIIP-535), įstatymų leidėjas sukels tautinių mažumų konfliktą, kuris, tikėtina, bus sprendžiamas Europos Žmogaus Teisių Teisme.

Analogiškai kaip ir dėl civilinės partnerystės įstatymo Graikijoje (*Vallianatos ir Mylonas prieš Graikiją*, Nr. 29381/09 ir 32684/09), EŽTT įpareigoję Lietuvą pašalinti iš Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo diskriminacines nuostatas, kas reikštų, kad priimtas įstatymas taptų dar liberalesnis, t. y. jame bus privaloma panaikinti bet kokius svetimvardžių rašymo asmens dokumentuose ribojimus lietuvių kalbos pagrindu, o tai iš esmės paneigtų Konstitucijos 14 str. nuostatą, kad Lietuvos valstybėje <valstybinė kalba yra lietuvių kalba.>

Siekiant išvengti žmonių diskriminavimo Vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos asmens dokumentuose LŽTKC siūlo svarstyti Piliečių iniciatyvinės grupės „Talka už Lietuvos valstybinę kalbą“ inicijuotą svetimvardžių rašybos asmens dokumentuose įstatymo projektą, kuriame vardai ir pavardės nevalstybine kalba Lietuvos piliečių asmens dokumentuose galėtų būti rašomi papildomų įrašų puslapyje arba kitoje tapatybės kortelės pusėje.

Minėtame projekte nėra diskriminacinių nuostatų (analogiška tvarka yra įvirtinta Latvijoje), toks įstatymas užtikrintų pagarbą žmogaus teisėms ir tenkintų visas Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų grupes.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija

Lietuvos žmogaus teisių asociacija

Piliečių gynybos paramos fondas

Lietuvos Helsinkio grupė

Nepartinis demokratinis judėjimas

– ROMUALDAS POVILAITIS

– VYTAUTAS BUDNIKAS

– STASYS KAUŠINIS

– STASYS STUNGURYS

– KRESCENCIJUS STOŠKUS

*Nurodytų asmenų pritarimą pareiškimui tvirtinu:
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkas*

Romualdas Povilaitis

